

ૐ

શ્રી પરમકૃપાળુદેવાય નમઃ

સ્વયમ્ભૂસ્તોત્ર

શિબિર - ૨

શ્રી અભિનંદનસ્વામી જિન સ્તુતિ

શ્રી સુમતિનાથ જિન સ્તુતિ

શ્રી પદ્મપ્રભ જિન સ્તુતિ

Model Answer Paper**Marks: 50**

Paper તપાસતી વખતે Model Answer Paperમાં આપવામાં આવેલા pointsને વફાદાર રહેવું. જુદાં જુદાં options આપવામાં આવ્યાં છે જેથી તપાસવામાં સરળતા રહે. તેમાંથી કોઈ પણ option લખ્યું હોય, તેનો ભાવ આવી જતો હોય, તો marks આપવા.

(I) સાચો જવાબ પસંદ કરો.**Marks: 5**

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. (d) શુક્લધ્યાન

૨. (c) સ્વરૂપની સમજણના અભાવ

૩. (a) ચેતન

૪. (d) ભવ્ય જીવોનાં કલ્યાણ

૫. (c) જીવન જીવવાની શૈલી

(II) નીચે આપેલ દૃષ્ટાંતો અને તેના પરમાર્થનાં જોડકાં બનાવો.**Marks: 5**

દરેક સાચા જવાબ માટે 1/2 mark આપવો.

૧) b ૨) j ૩) e ૪) c ૫) f ૬) i ૭) d ૮) a ૯) g ૧૦) h

(III) નીચેના પ્રશ્નોના થોડા શબ્દોમાં જવાબ લખો.**Marks: 5**

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. ૧૪

૨. ૧૦૦૮

૩. પુષ્કરાવર્ત મેઘ

૪. અંતરંગ તથા બાહ્ય રીતે સુંદર / સુંદર

૫. ૧૫

(IV) નીચેનું કથન સાચું છે કે ખોટું તે લખો. ખોટું હોય તો તેનું કારણ દર્શાવો.**Marks: 5**

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

False લખ્યું હોય પણ કારણ ન લખ્યું હોય અથવા ખોટું કારણ લખ્યું હોય તો 0 mark આપવો. True માટે કારણ અપેક્ષિત નથી.

૧. False. અપરાધભાવથી બચવા માટે નહીં, પણ જો ભાવના સ્તરે કાંઈ અનુભવાય તો ભક્તિમાર્ગે આગળ વધવાનું કારણ બને છે. / અપરાધભાવથી બચવા માટે કરાતો નિત્યક્રમ ભક્તિમાર્ગે આગળ વધવાનું કારણ બનતો નથી.

૨. False. ઇન્દ્રિયવિષયો સુખ આપતાં નથી. / યથાર્થ તત્ત્વદૃષ્ટિ પ્રાપ્ત થતાં વિષયો સુખ આપે છે એમ તે નથી માનતો.

૩. True.

૪. False. ઈન્દ્ર પણ નિરંતર ઉદમ કરવા છતાં પ્રભુના ગુણોની અંશમાત્ર સ્તુતિ કરી શક્યા નહીં. / ઈન્દ્ર પણ તેમની પૂર્ણ સ્તુતિ કરવા અસમર્થ છે.

૫. True.

(V) એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

Marks: 10

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. પ્રભુમાં અનંતજ્ઞાનાદિ ગુણોની વૃદ્ધિ હોવાથી / પ્રભુનો જન્મ થતાં જગતમાં સુખસંપદાની વૃદ્ધિ થવાથી / પ્રભુ દ્વારા સમસ્ત પ્રાણીઓમાં જ્ઞાનાદિ, લક્ષ્મી આદિ બન્નેની વૃદ્ધિ થવાથી / જ્ઞાનની પૂર્ણતા, શુદ્ધિરૂપી અંતરંગ લક્ષ્મી અને સમવસરણાદિ બહિરંગ લક્ષ્મીને કારણે / પ્રભુના જન્મથી જ તેમના દ્વારા લોકોમાં જ્ઞાન, નીતિ, લક્ષ્મી અને સમૃદ્ધિમાં વૃદ્ધિ થવાથી તેમનું નામ સાર્થક છે.

૨. સામાન્ય વિષયલોભુષી જીવ પણ રાજાના દંડ આદિ પરિણામોના ભયથી અકાર્યમાં પ્રવૃત્ત થતો નથી.

- ½ mark

છતાં આ લોક અને પરલોકમાં આસક્તિનાં પરિણામોને જાણનાર મનુષ્ય વિષયસુખમાં કેમ આસક્ત થાય છે એ આશ્ચર્યની વાત શ્રી અભિનંદન જિને બતાવી છે.

- ½ mark

૩. ૧) પ્રશંસક ૨) પ્રેમી ૩) દીક્ષિત ૪) નિયમ ઉપરાંત / અધિક કરનાર ૫) સતત અનુસંધાન રાખનાર

આમાંથી પાંચે લખ્યાં હોય તો 1 mark આપવો અને તેથી ઓછા લખ્યાં હોય તો ½ mark આપવો.

૪. શ્રી પદ્મપ્રભ જિનના શરીરની સ્તુતિ પણ વ્યવહારનયથી કેવળી પ્રભુની જ સ્તુતિ છે, કારણ કે આવું સુંદર, પ્રભાવશાળી દેહનું હોવું તે શરીરની ભીતર રહેનાર પ્રભુનો જ પ્રભાવ છે. / સાધારણ માનવના શરીરમાં આવી કાંતિ નથી હોતી એ જ પ્રભુના આત્માની વિશેષતા છે.

૫. તે કિરણો આનંદદાયક છે / શાંત છે / રમણીક છે / તાપકારી નથી.

૬. જ્યાં કોઈ ભેદભાવ વિના સર્વને સમાન રૂપથી શરણ - આશ્રય મળે.

૭. આચાર્યશ્રીએ એમ દર્શાવ્યું કે પ્રભુએ વિકારો પર વિજય પ્રાપ્ત કરી વીતરાગી થવાથી તેમનો વિહાર માત્ર લોકકલ્યાણ અર્થે થયો હતો. / જિનેશ્વર ભગવાનનો વિહાર, સ્થિરતા, ઉપદેશ આપવો એ રાગ, લોભ, સ્વાર્થ કે ઈર્ષ્યાથી નથી હોતાં. / પ્રભુએ સંપૂર્ણ વિકારનો નાશ કરી વીતરાગતા પ્રાપ્ત કર્યા પછી જ ધર્મપ્રભાવના શરૂ કરી હતી.

૮. દયા / કરુણારૂપી સ્ત્રી

- ½ mark

ક્ષમા / ક્ષાંતીરૂપી સખી

- ½ mark

૯. જો માત્ર એક સત્તા સ્વીકારવામાં આવે તો ઘટ સ્વદ્રવ્યની જેમ પટાદિ પરદ્રવ્યમાં પણ હોવું ઘટે જે પ્રતીતિવિરુદ્ધ છે, અનુભવવિરુદ્ધ છે.

૧૦. દીપકનો નાશ નથી થતો, તે અંધકારરૂપ પુદ્ગલ દ્રવ્યરૂપે રહે છે. / પ્રકાશ અને અંધકાર બન્ને પુદ્ગલ દ્રવ્યની પર્યાય છે. / દીવો અંધકારરૂપ પુદ્ગલ પર્યાયને ધારણ કરી પોતાનું અસ્તિત્વ ટકાવીને રહેલ છે. / પુદ્ગલ દ્રવ્યનો સર્વથા નાશ નથી થયો, તેની પ્રકાશરૂપ પર્યાયનો જ નાશ થયો છે અને અંધકારરૂપ પર્યાયની ઉત્પત્તિ થઈ છે. પુદ્ગલ દ્રવ્ય બન્ને પર્યાયમાં વિદ્યમાન છે.

(VI) ટૂંકાણામાં જવાબ લખો.

Marks: 10

૧. ૧) અંગાર દોષ / ભોજનની પ્રશંસા કરી ખાવું

૨) ધૂમ દોષ / ભોજનની નિંદા, ઘૃણા કરી ખાવું

૩) અકારણ દોષ / વિના આવશ્યકતા ખાવું

૪) અતિમાત્રા દોષ / મનની ભૂખથી પ્રેરિત થઈ ખાવું / જરૂર કરતાં વધુ માત્રામાં ખાવું

૫) સંયોજના દોષ / સ્વાદ વધારવા ઘણી ચીજો ભેગી કરી ખાવું

દરેક દોષ માટે ½ mark આપવો. વધુમાં વધુ 2 mark આપવા.

૨. ગૃહસ્થાવસ્થામાં:

અવધિજ્ઞાનાદિ આત્મિક લક્ષ્મી / ધનાદિ સંપદારૂપ લક્ષ્મી

- ½ mark

વિશિષ્ટ શ્રુતરૂપ / અનેક વિદ્યારૂપ સરસ્વતી

- ½ mark

અરિહંત અવસ્થા વખતે:

અનંતજ્ઞાનસ્વરૂપ / અનંતચતુષ્ટય / સર્વજ્ઞતા / વીતરાગતારૂપ અંતરંગ લક્ષ્મી / સમવસરણાદિ બાહ્ય લક્ષ્મી

- ½ mark

દિવ્ય ધ્વનિરૂપ / સમસ્ત પદાર્થોનું પ્રતિપાદન કરનાર દ્વાદશાંગવાણીરૂપ / હિતોપદેશીપણારૂપ સરસ્વતી

- ½ mark

૩. તત્ત્વનું સ્વરૂપ એવું છે કે દ્રવ્ય અને પર્યાય બન્નેનો પરસ્પર અવિનાભાવી સંબંધ છે. બેમાંથી કોઈ એકનો અભાવ માનતા બીજાનો પણ અભાવ થઈ જશે. બન્નેનો અભાવ થવાથી વસ્તુ નિઃસ્વભાવી બની જશે, અર્થાત વસ્તુનું સ્વરૂપ સિદ્ધ થતું નથી.

- 1 mark

જો વસ્તુનો સ્વભાવ મટી જાય તો તે કદી નહીં શકાય, માટે તે નિર્વચનીય બની જશે.

- 1 mark

૪. દૃષ્ટાંત - એક જ વ્યક્તિ કોઈ અપેક્ષાએ પિતા છે અને કોઈ અન્ય અપેક્ષાએ પુત્ર પણ છે. પ્રસંગ, પ્રયોજન અનુસાર તેને પિતા કે પુત્ર કહેવામાં આવે છે, અને તેનો બીજો ધર્મ ગૌણ કરવામાં આવે છે.

- 1 mark

પરમાર્થ - વક્તા પ્રયોજન કે શ્રોતા અનુસાર પદાર્થના એક ધર્મને મુખ્ય કરી તેનું નિરૂપણ કરે અને બીજા ધર્મને ગૌણ કરે. આ સ્યાદ્વાદશૈલી છે. / સ્યાદ્વાદશૈલી એટલે અનંતધર્માત્મક એવી વસ્તુનું એક સમયે એક અપેક્ષાએ નિરૂપણ કરવું, ત્યારે અન્ય અપેક્ષા પણ લક્ષમાં રાખવી, તેનો નિષેધ ન કરવો.

- 1 mark

૫. પદાર્થને સર્વથા અનિત્ય માનવાથી:

૧) કરેલું નષ્ટ ૨) ન કરેલાનું ફળ ૩) પરલોક સિદ્ધ નહીં થાય ૪) સ્મરણની સિદ્ધ નહીં થાય ૫) કર્તાકર્મ નહીં ઘટે

૬) બંધમોક્ષ નહીં ઘટે ૭) વિદ્યમાન પદાર્થનો નાશ માનવો પડશે ૮) અવિદ્યમાન પદાર્થની ઉત્પત્તિ માનવી પડશે

આમાંથી કોઈ પણ એક લખ્યું હોય તો ½ mark અને બે લખ્યાં હોય તો 1 mark આપવો.

જો વસ્તુને સર્વથા અસત્ માનવામાં આવે તો પદાર્થનો અભાવ માનવો પડે જે અનુભવથી વિરુદ્ધ ઠરે છે, પ્રતીતિવિરુદ્ધ છે. / સર્વથા શૂન્યતા થઈ જશે અને તત્ત્વ જ નહીં રહે.

- 1 mark

(VII) મીમાંસા

Marks: 10

૧. ઈન્દ્રિયસુખ

a) ૧) તેથી ઉત્પન્ન થતું સુખ અલ્પ / અલ્પકાલીન છે.

૨) તેનાથી તૃપ્તિ થતી નથી. / ઉત્તેજના માટે નવું-જુદું-વધુ જોઈએ છે.

૩) ભોગ પછી પણ તૃષ્ણા રહ્યા કરે છે.

ત્રણમાંથી એક લખ્યું હોય તો 1 mark, બે લખ્યાં હોય તો 1 ½ mark અને ત્રણે લખ્યાં હોય તો 2 mark આપવા.

b) સ્થાયી સમાધાન દેહરહિત અવસ્થા પ્રાપ્ત કરવી તે છે.

- 1 mark

c) શરીર - અતૃપ્ત રહે છે. / થોડા સમય પછી ક્ષુધાદિ વેદના પાછી આવે છે.

- ½ mark

આત્મા - નિરંતર મલિન ભાવો ઉત્પન્ન કરી દુર્ગતિ નોતરે છે.

- ½ mark

d) આ લોકમાં - અતૃપ્તિ / તૃષ્ણા / વિયોગ / વ્યાકુળતા / દંડ આદિ

- ½ mark

પરલોકમાં - તિર્યચનાં કષ્ટો / નરકનાં કષ્ટો / મનુષ્યમાં પણ શારીરિક, માનસિક, આર્થિક કષ્ટો

- ½ mark

૨. અનેકાંત સ્તવના

a) કોઈ પણ પદાર્થ પર્યાય / વિશેષ અપેક્ષાએ અનિત્ય જ છે.

- ½ mark

દ્રવ્ય / સામાન્ય અપેક્ષાએ નિત્ય જ છે.

- ½ mark

b) દૃષ્ટાંત - ઘડો, પ્યાલો, માટલું આદિ અનેક અવસ્થાઓમાં પણ માટી એક જ છે.

- 1 mark

પરમાર્થ - પર્યાયદૃષ્ટિએ પદાર્થ અનેકરૂપ છે. / પદાર્થની વિવિધ અવસ્થાઓની અપેક્ષાએ તે અનેકરૂપ છે.

- ½ mark

દ્રવ્યદૃષ્ટિએ તે એકરૂપ છે. / આ બધી પર્યાયોમાં પણ 'આ તે જ છે' એવા એકત્વની પ્રતીતિ થવાથી તે એકરૂપ છે.

- ½ mark

c) સ્વદ્રવ્ય - અનંત ગુણાદિનો સમુદાય એક અખંડ પિંડ

- ½ mark

સ્વક્ષેત્ર - તેના અસંખ્ય પ્રદેશો

- ½ mark

સ્વકાળ - તેની વર્તમાન અવસ્થા / પર્યાય

- ½ mark

સ્વભાવ - જ્ઞાનાદિ ગુણો

- ½ mark

* * *